

Н. М. Савченко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Поліський національний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7092-619X>
Р. О. Савченко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри комп'ютерних технологій і моделювання систем,
Поліський національний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4586-9426>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.15.121

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО- КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

N. Savchenko,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting,
Taxation and Audit, Polissia National University
R. Savchenko,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Computer Technology
and Systems Modeling, Polissia National University

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN ACCOUNTING OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTIONS

В статті розглянуто актуальні питання цифровізації бухгалтерського обліку в небанківських фінансово-кредитних установах в умовах модернізації фінансового сектора. Обґрунтовано важливість впровадження інноваційних технологій з метою підвищення ефективності, прозорості, достовірності та своєчасності формування облікових даних. Проаналізовано порядок технічного та програмного забезпечення фінансових установ, виявлено основні виклики їх цифрової трансформації, зокрема — нестачу ресурсів, недостатню кваліфікацію персоналу та недосконалість нормативно-правової забезпечення. Особлива увага приділена порядку застосування хмарних рішень, ERP-систем, технології блокчейн, штучного інтелекту та засобів автоматизації (RPA), які змінюють традиційні підходи до порядку ведення обліку. Наведено перелік спеціалізованого програмного забезпечення, що використовується в небанківських фінансово-кредитних установах, визначено критерії їх вибору. Окремо розглянуто питання кіберзахисту облікової інформації, охарактеризовано рівні та методи забезпечення інформаційної безпеки. У статті обґрунтовано необхідність розвитку цифрової грамотності, адаптації нормативного середовища та інтеграції цифрових рішень відповідно до потреб конкретних установ.

The article investigates the transformation of the accounting system in non-bank financial and credit institutions under the influence of digitalization of the financial sector and active implementation of innovative technologies. It is substantiated that modern challenges require fundamentally new approaches to the organization of accounting processes, taking into account the

dynamic development of IT solutions, changes in the regulatory field and the need to improve the quality of financial reporting. The author provides a list of the main innovative tools for digital accounting — cloud services, ERP systems, automated accounting systems, artificial intelligence, blockchain platforms, and RPA systems. The author identifies the functional capabilities of specialized software and analyzes the limitations of their versatility, scalability and compliance with the requirements of the National Commission for State Regulation of Financial Services. It is established that the effective implementation of digital solutions in non-bank financial and credit institutions is constrained by the insufficient level of digital competence of staff, limited financial resources, difficulty of integration with public services, and increased risks of loss of confidential data. Particular attention is paid to the protection of accounting information: the author examines the technical, organizational, legal and cryptographic mechanisms of cybersecurity that should be taken into account when transitioning to electronic forms of accounting. The potential of blockchain technologies in increasing transparency, reliability and immutability of financial information is revealed.

It is noted that the distributed ledger technology forms a new accounting paradigm in which transactions are recorded directly in the digital environment without the need for separate duplication of accounting registers. At the same time, the author emphasizes the need to form a regulatory framework for the legitimate use of such technologies in the practice of financial institutions. It is established that the integration of innovative technologies and the accounting system of non-bank financial and credit institutions is a strategically important condition for ensuring their financial stability, competitiveness and trust on the part of users of accounting information. Further research should be focused on assessing the effectiveness of the use of specific digital tools by non-bank financial and credit institutions, as well as on the development of practical recommendations for managing the risks associated with their implementation.

Ключові слова: інноваційні технології, бухгалтерський облік, цифровізація, фінансово-кредитні установи, автоматизація, небанківський сектор.

Key words: innovative technologies, accounting, digitalization, financial institutions, automation, non-banking sector.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Цифровізація фінансового сектору та активне впровадження інноваційних технологій докорінно змінюють підходи до організації бухгалтерського обліку. Для небанківських фінансово-кредитних установ, які функціонують в умовах жорсткої конкуренції та виконують важливу соціально-економічну роль, питання підвищення ефективності облікових процесів набуває особливого значення.

Поряд із перевагами використання сучасних інноваційних технологій, на практиці їх впровадження в систему бухгалтерського обліку ускладнюється низкою проблем:

- не завжди в наявності є відповідне технічне забезпечення,
- обмеженість в доступі до спеціалізованих ІТ-рішень, кадрові та нормативно-правові бар'єри.

Це зумовлює потребу у проведенні детального наукового дослідження процесів цифровізації обліку, оцінки рівня інноваційної готовності небанківських фінансово-кредитних установ, визначенні напрямів подальшого розвитку облікових систем з урахуванням сучасних викликів. Проблематика поєднує як наукові завдання — дослідження методичних підходів до цифрового обліку, так і практичні — впровадження ефективних рішень, які забезпечать точність, своєчасність і достовірність облікової інформації у сфері небанківських фінансових послуг.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика впровадження інноваційних технологій в систему бухгалтерського обліку активно досліджується науковцями у зв'язку із цифровізацією фінансового сектору. Особливо слід відмітити наукові доробки В.Д. Базилевича, В.Л. Осецького [1], О. О. Гончаренко, О. В. Лук'янець [2], Н.П. Дребот, Я.А. Танчак,

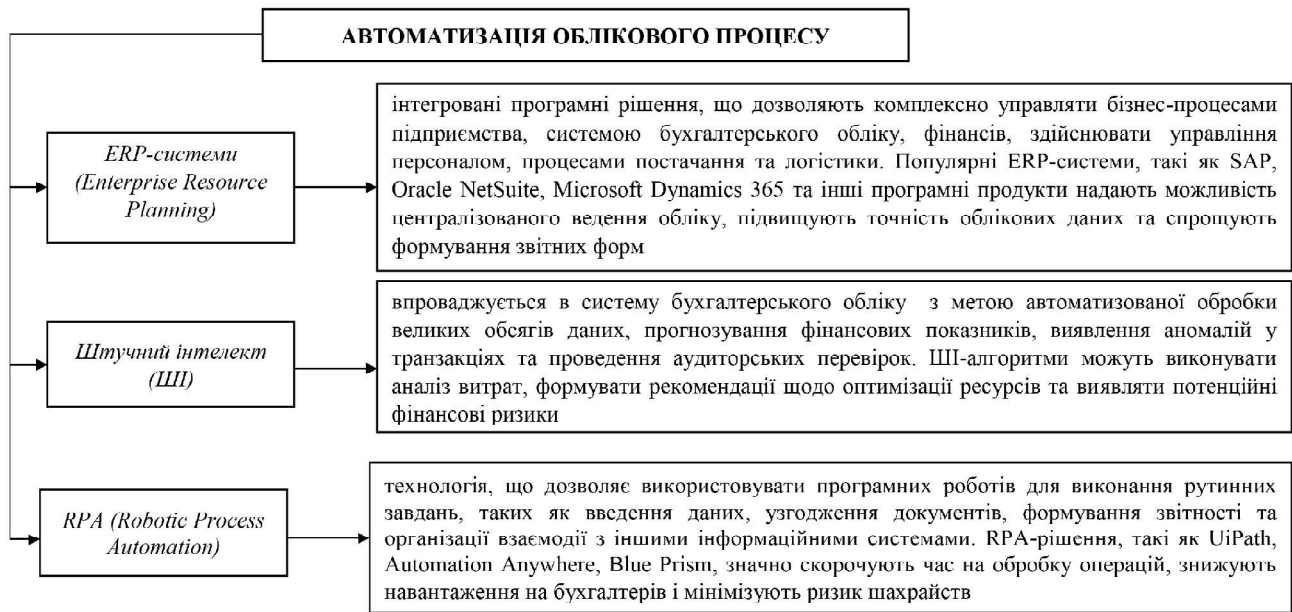

Рис. 1. Інноваційні інструменти в автоматизації облікового процесу

Джерело: власна розробка автора.

М.М. Миколишина [3]. У своїх працях вітчизняні вчені зазначають, що інновації забезпечують підвищення прозорості, достовірності облікової інформації, оперативності формування звітних форм та зниження операційних ризиків.

Значну увагу науковці приділяють використанню хмарних облікових систем, штучного інтелекту, блокчейн-технологій, а також можливостей використання спеціалізованого програмного забезпечення для потреб бухгалтерського обліку. У вітчизняних дослідженнях акцент робиться на адаптації програмних продуктів до потреб небанківських фінансово-кредитних установ, зокрема кредитних спілок, лізингових і страхових компаній, ломбардів. Незважаючи на наявні позитивні приклади цифрової трансформації, потреба в подальших прикладних дослідженнях щодо ефективності впровадження IT-рішень в облікову практику небанківських фінансово-кредитних установ залишається актуальною.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є оцінка сучасного стану впровадження інноваційних технологій в систему бухгалтерського обліку небанківських фінансово-кредитних установ, виявлення ключових тенденцій, проблем і перспектив цифрової трансформації облікових процесів, а також обґрунтування напрямів підвищення ефективності та надійності облікової системи на основі використання цифрових рішень.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний етап розвитку економіки характеризується стрімкою цифровізацією та інтеграцією інноваційних технологій в усі сфери життєдіяльності небанківських фінансово-кредитних установ, в тому числі і в сферу бухгалтерського обліку. Використання сучасних інформаційних технологій обліковою системою стає необхідні-

стю за для підвищення ефективності, достовірності та оперативності інформації, від якої залежить якість управлінських рішень. Розвиток технологій, таких як хмарні обчислення, штучний інтелект, блокчейн, Big Data та автоматизовані облікові системи, змінюють традиційні підходи до порядку ведення бухгалтерського обліку. Вони дозволяють зменшити адміністративні витрати, мінімізують ризик виникнення помилок та підвищують рівень контрольованості господарських операцій.

Вітчизняний ринок програмних продуктів, призначених для ведення бухгалтерського обліку діяльності небанківських фінансово-кредитних установ, представлений незначною кількістю традиційних бухгалтерських програм, а саме програм:

- для кредитних спілок ("МІКСТ: Кредитний союз-Проф", "Все в одному: CUProgram", "ISpro");
- для ломбардів ("Lombard gold", "Pawn Shop", "Pawn Expert", "Все в одному: CUProgram", "ISpro");
- для юридичних осіб публічного права ("ISpro");
- для фінансових компаній та інших кредитних установ ("Все в одному: CUProgram", "ISpro") [1].

Інноваційні технології є ключовими інструментами сучасного цифрового бухгалтерського обліку, які сприяють підвищенню ефективності та точності господарських процесів, зменшуючи при цьому рутинне навантаження на облікових працівників. Також інноваційні технології значно впливають на процес формування облікової політики небанківських фінансово-кредитних установ, оскільки підвищують якість облікової інформації та сприяють адаптації підприємства до сучасних умов ведення бізнесу. Цифровізація бухгалтерського обліку змінює традиційні підходи до формування облікової політики, зокрема в аспектах вибору методів оцінки, контролю та взаємодії з регуляторними органами.

Автоматизація бухгалтерських процесів є важливим напрямом розвитку сучасної облікової системи, оскільки дозволяє підвищити ефективність роботи, зменшити

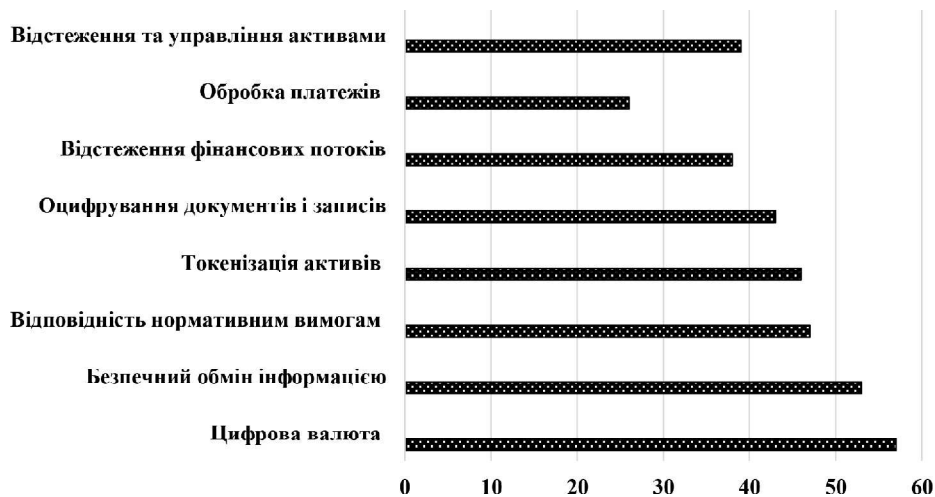

Рис. 2. Напрями використання технології блокчейн у фінансовій сфері

Джерело: [4].

Таблиця 1. Характеристика хмарних технологій в бухгалтерському обліку

Технологія	Функціональність	Призначення	Специфіка використання в Україні
CloudAccounting X	автоматизація обліку, звітності	зниження витрат, швидкий доступ	адаптація до місцевих законів
FinTech Cloud Suite	фінансовий аналіз, бюджетування	висока точність даних	відповідність регуляторним вимогам
LedgerCloud	управління грошовими потоками	мобільність, легкість управління	комплексна підтримка українською
TaxationCloudPro	податковий облік	актуальність податкових даних	синхронізація з місцевою податковою системою

Джерело: [4].

ризиків помилок і забезпечити своєчасність складання форм фінансової та управлінської звітності. У цьому контексті ключову роль відіграють ERP-системи, штучний інтелект (ШІ) та роботизована автоматизація процесів (RPA) (рис. 1).

Таким чином, використання інноваційних інструментів в автоматизації облікового процесу є визначальним фактором цифрової трансформації облікової системи небанківських фінансово-кредитних установ.

Блокчейн-технології відкривають нові можливості для бухгалтерського обліку, забезпечуючи підвищену прозорість, надійність та безпеку фінансової інформації, що акумулюється в небанківських фінансово-кредитних установах. Використання розподіленого реєстру дозволяє зменшити ризики шахрайства, підвищити довіру до фінансової звітності та автоматизувати процеси обліку. Основні напрями використання технології блокчейн наведено на рис. 2.

Хоча у багатьох фахівців технологія блокчейн асоціюється переважно з крипто валютами, її застосування виходить далеко за межі фінансового сектору. Ця технологія має значний потенціал використання у різних галузях, зокрема в при наданні послуг фінансового сектору, закладів охорони здоров'я, в сферах нерухомості, енергетики, торгівлі та державного управління. Блокчейн — це технологія розподіленого реєстру, яка являє

собою базу даних активів або транзакцій, доступну для всіх учасників мережі. Вона працює на основі копій даних, що одночасно зберігаються на численних вузлах, а будь-які зміни миттєво синхронізуються у всіх копіях.

Кожна транзакція оформлюється у вигляді "блоку" даних, а кожен наступний блок містить криптографічно захищену копію попереднього. Таким чином, формується безперервний та незмінний "ланцюг" записів із часовими мітками, що унеможливорює підробку чи несанкціоноване видалення інформації.

Блокчейн відкриває нові можливості для ведення фінансового обліку в небанківських фінансово-кредитних установах, оскільки дозволяє одночасно реєструвати операції у спільній базі даних для всіх учасників транзакції. Це значно зменшує необхідність у веденні традиційних облікових реєстрів, первинних документів, оскільки всі дані зберігаються у єдиній, захищеній системі. Завдяки автоматизованій перевірі достовірності та законності фінансових записів за допомогою технології блокчейн, традиційна система бухгалтерського обліку поступово втрачить свою актуальність. Це також суттєво змінить підхід до аудиту фінансових установ.

Існує багато різних поглядів щодо темпів поширення блокчейн-технологій. Деякі представники бізнесу вважають, що через складність технології та її відносно новий статус повноцінна інтеграція займе багато років. Водночас інші впевнені, що зростання інвестицій та підвищена увага до цієї сфери сприятимуть її активному впровадженню вже в найближчому майбутньому. Незалежно від того, як швидко відбудуться ці зміни, немає сумнівів, що блокчейн докорінно змінить взаємодію між суб'єктами господарювання, бухгалтерами та аудитором. У перспективі роль бухгалтерів та аудиторів трансформуватиметься — вони зосередяться на складніших завданнях, таких як аналіз фінансових операцій, внутрішній контроль, прогнозування, IT-аудит, оцінка активів та інші аспекти, що потребують професійної експертизи.

У сучасних умовах цифрової трансформації небанківські фінансово-кредитні установи активно впроваджують хмарні технології в управлінські та облікові процеси. Використання хмарних рішень у бухгалтерському обліку дозволяє фінансовим установам оптимізувати обробку даних, забезпечує безперервний доступ до фінансової інформації та зменшує витрати на підтримку IT-інфраструктури.

Характеристика хмарних технологій в системі бухгалтерського обліку представлена в таблиці 1.

Хмарні технології забезпечують надійний захист даних і автоматичне їх резервне копіювання, що підвищує ефективність командної взаємодії та дозволяє легко адаптувати й масштабувати систему відповідно до потреб бізнесу. Цифрова безпека та захист бухгалтерських даних є критично важливими аспектами сучасного обліку, оскільки зростання обсягу електронної інформації підвищує ризики несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації, втрати чи викривлення даних. Використання хмарних технологій, шифрування, багатофакторна автентифікація, технологія блокчейн та інші інноваційні підходи забезпечать надійність, конфіденційність та цілісність облікової інформації. Крім того, відповідність організації системи обліку небанківських фінансово-кредитних установ нормативно-правовим вимогам та впровадження сучасних систем кібербезпеки дозволяють мінімізувати загрози та захистити фінансову інформацію від кібератак.

До категорії захисту облікової інформації, що використовуються небанківськими фінансово-кредитними установами можна віднести:

фізичний захист, який включає заходи щодо обмеження доступу до серверів, комп'ютерів та інших пристроїв, що містять облікові дані (контроль доступу, відеоспостереження, біометрична ідентифікація);

технічний захист — (гарантує безпеку інформації за допомогою програмних і апаратних засобів (антивіруси, файрволи, VPN, системи резервного копіювання));

криптографічний захист (передбачає використання методів шифрування даних для захисту від несанкціонованого доступу);

організаційний захист (включає розробку політики безпеки, навчання персоналу, контроль доступу до інформаційних систем);

юридичний захист (дотримання нормативно-правових вимог щодо обробки та зберігання даних).

Методами захисту облікової інформації є: шифрування даних, аутентифікація та авторизація, резервне копіювання, захист від шкідливого програмного забезпечення, моніторинг та аудит безпеки та ін.

Таким чином, використання інноваційних технологій небанківськими фінансово-кредитними установами відкриває нові можливості посилення рівня безпеки облікової інформації. Інтеграція блокчейн-технологій, штучного інтелекту, біометричної автентифікації та квантового шифрування сприяє мінімізації ризиків витоку даних і шахрайства. У перспективі розвиток цифрових рішень дозволить створити автономні облікові системи, що забезпечуватимуть максимальний рівень прозорості та надійності фінансових операцій, що виконуються фінансово-кредитними установами.

ВИСНОВКИ

Впровадження інноваційних технологій у систему бухгалтерського обліку небанківських фінансово-кредитних установ є об'єктивною необхідністю в умовах цифрової трансформації фінансового сектору. Використання сучасного програмного забезпечення, хмарних сервісів, електронного документообігу та автоматизованих систем обліку сприяє підвищенню точності, оперативності та прозорості фінансової інформації.

Разом з тим виявлено ряд проблем, зокрема: недостатній рівень цифрової грамотності персоналу, обмежені фінансові ресурси на модернізацію, ризики кібербезпеки та нормативні обмеження. Для ефективного впровадження інновацій у сферу обліку доцільно вдосконалювати нормативно-правове середовище, розвивати професійну підготовку фахівців та впроваджувати адаптивні цифрові рішення, з урахуванням специфіки діяльності небанківських установ.

Загалом інноваційні технології відкривають нові можливості для підвищення конкурентоспроможності, стійкості та надійності облікової системи в небанківському фінансовому секторі України.

Література:

1. Базилевич В. Д., Осецький В. Л. Інституційний концепт модернізації фінансових інститутів. Фінанси України. 2013. № 5. С. 19—30.
2. Гончаренко О. О., Лук'янець О. В. Розвиток організації техніки і технології ведення бухгалтерського обліку в небанківських фінансово-кредитних установах. Інфраструктура ринку. Вип. 30. 2019. С. 486—493.
3. Дребот Н. П., Танчак Я. А., Миколишин М. М. Тенденції розвитку небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг України. Науковий вісник НЛТУ України. 2020. № 30 (1). С. 109—114.
4. Шиш А.М. Хмарні технології у бухгалтерському обліку та фінансовому аналізі в Україні: аналіз відмінностей та стратегії адаптації до місцевого контексту. Здобутки економіки: перспективи та інновації. № 2. 2024. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/13/10> (дата звернення: 05.07.2025)

References:

1. Bazylevych V. D. and Osetskyi V. L., (2013), "Institutional concept of modernization of financial institutions", *Finansy Ukrainy*, vol. 5, pp. 19—30.
2. Honcharenko, O. O. and Luk'ianets, O. V., (2019), "Development of organization of accounting techniques and technologies in non-bank financial and credit institutions", *Infrastructure of the Market*, vol. 30, pp. 486—493.
3. Drebot N. P., Tanchak Ya. A. and Mykolyshyn M. M. (2020), "Development trends of non-bank financial institutions in the financial services market of Ukraine", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 30 (1), pp. 109—114.
4. Shysh A. M. (2024), "Cloud technologies in accounting and financial analysis in Ukraine: analysis of differences and strategies for adaptation to the local context", *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, vol. 2, available at: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/13/10> (Accessed 05 July 2025).
Стаття надійшла до редакції 14.07.2025 р.